

KOMPETENCJE SPOŁECZNE I OBYWATELSKIE

Podstawowa wiedza, umiejętności oraz podejście do kompetencji społecznych

Kompetencje społeczne są związane z dobrem osobistym i społecznym, które wymaga świadomości, w jaki sposób można zapewnić sobie optymalny poziom zdrowia fizycznego i psychicznego, rozumianego również jako zasób danej osoby i jej rodziny oraz bezpośredniego otoczenia społecznego, a także wiedzy, w jaki sposób może się do tego przyczynić odpowiedni styl życia. Dla powodzenia w kontaktach interpersonalnych i uczestnictwie społecznym niezbędne jest rozumienie zasad postępowania i reguł zachowania ogólnie przyjętych w różnych społeczeństwach i środowiskach (np. w pracy). Równie istotna jest świadomość podstawowych pojęć dotyczących osób, grup, organizacji zawodowych, równości płci i niedyskryminacji, a także społeczeństwa i kultury.

Od dawna wiemy, że jeśli ludzie, którzy dobrze czują się z samymi sobą, mają większe szanse na lepsze osiągnięcia w nauce. Wychowanie kształtuje postawy oraz uczniowską pewność siebie, nastawiając młodzież na sukces, zaś udzielanie pozytywnych informacji zwrotnych oraz częstych pochwał to ważne narzędzie dla nauczycieli i rodziców. Pomyślmy o nas samych: im większą mamy pewność siebie, tym lepiej odnosimy się do zadań, którym mamy sprostać i naszych możliwości ich wykonania. Kiedy dziecko czuje się dobrze z samym sobą, łatwiej jest je motywować do rozwoju naukowego.

Na czym polega kolejny krok? Po pierwsze, aby zwiększyć poczucie własnej wartości drugiej osoby, musimy uważnie udzielać informacji zwrotnych. Innymi słowy, należy unikać stwierdzeń takich jak: „Jestem z Ciebie dumny/a” czy „Pracowałeś/aś naprawdę ciężko”. Zamiast tego należy pochwalić wykonanie zadania lub sposób jego wykonania. Należy docenić wysiłek dziecka i jego/jej strategii na przykład: „Widzę, że użyłeś/aś do tego zadania liczydła, to doskonałe rozwiązanie” lub „Widzę, że tym razem nie popełniłeś/aś ani jednego błędu w działaniach”. Udzielając tego rodzaju informacji zwrotnej wpływamy nie tylko na samoocenę, ale i zwiększamy jego/jej poziom motywacji do realizacji celów naukowych. Poczucie własnej wartości jest ważne zarówno w klasie, jak i poza nią. Nauczyciele i rodzice mogą mieć na nią pozytywny wpływ, jeżeli będą pamiętali o następujących zasadach:

- Zawsze kładź nacisk na pozytywne. Czy zauważyłeś/aś, że osoby z niską samooceną zazwyczaj skupiają się na negatywnych stronach?

Słyszymy stwierdzenia takie jak: „Ech, wszystko poszło nie tak” czy „I tak nikt mnie nie lubi”. Jest to w gruncie rzeczy wskazówka, że nasz rozmówca musi sam siebie bardziej polubić.

- Poproś dziecko, aby wymieniło 10 rzeczy, które w sobie lubią. Zachęć je, aby powiedziało, w czym jest dobre i co lubi. Zdziwisz się, odkrywając, jak człowiek z niskim poczuciem własnej wartości będzie miał problem z tym zadaniem – musisz mu pomóc wskazówkami. (Jest to także doskonałe zadanie na początek roku).
- Unikaj krytyki. Osoby cierpiące z powodu niskiego poczucia własnej wartości mają najwięcej problemów z radzeniem sobie z krytyką. Pamiętaj o tym.
- Zawsze pamiętaj, że poczucie własnej wartości wiąże się z poczuciem, że jesteśmy doceniani, akceptowani, kochani i ważni dla innych. Chodzi o to, aby postrzegać samych siebie w pozytywny sposób.
- Zrozum, że rodzice i nauczyciele odgrywają najważniejszą rolę w kształtowaniu poczucia własnej wartości dziecka – po raz kolejny pamiętaj, aby unikać krytyki. Nie zapominaj, że wpływ rodzica lub nauczyciela może budować poczucie własnej wartości. Oczekiwania muszą być zawsze realistyczne. Wiąże się to z nastawieniem dziecka na sukces.
- Naucz się dostrzegać, czego uczą nas popełniane błędy. Spójrz na błąd z innej perspektywy i skoncentruj się na tym, czego można się z niego nauczyć. Pomoże to dziecku skupić się na pozytywnych, a nie negatywnych stronach. Przypomnij, że każdy popełnia pomyłki; ważne jest natomiast to, w jaki sposób radzimy sobie z tymi błędami. Powinniśmy postrzegać je jako okazje do wyciągnięcia nauki na przyszłość. Skuteczna nauka może być skutkiem popełnionego błędu.

Właściwa samoocena odgrywa istotną rolę w prawie wszystkich działaniach dziecka. Poprawia nie tylko wyniki naukowe, ale także pomaga w rozwijaniu umiejętności społecznych i w nawiązywaniu przyjaźni. Relacje z rówieśnikami i nauczycielami mają zazwyczaj bardziej pozytywny charakter przy zdrowej dawce poczucia własnej wartości. Dzieci zazwyczaj dużo lepiej radzą sobie z popełnianymi błędami, doświadczanymi zawodami i porażkami; są bardziej wytrwałe w realizacji ambitnych zadań, w tym zadań naukowych. Poczucie własnej wartości jest nam potrzebne przez całe życie. Musimy zatem pamiętać o ważnej roli, jaką odgrywamy w kształtowaniu poczucia własnej wartości dziecka.